ULTIMA INOCHENTISTĂ

Adelina MARIAN,

studentă, Facultatea Istorie și Filosofie

CZU: 929:27-79(478) ademarian21@gmail.com

ORCID: https://orcid.org/0009-0007-1470-4016

Mișcarea inochentistă rămâne o constantă a istoriografiei [1]. Fondatorul inochentismului, Ion Țurcanu (1875, satul nistrean Cosăuți, județul Soroca, Basarabia țaristă – 1917), a fost poslușnic la mănăstirea Dobrușa, județul Orhei sub numele de Ioan Levizor, posibil, pentru a se eschiva de la serviciul militar. A vizitat mai multe lăcașe de cult în Imperiul Rus și a făcut cunoștință cu mai mulți clerici controversați, printre care ieromonahul Iliodor din Țarițân, preotul Gapon (implicat în revoltele muncitorești din 1905) și protoiereul Ioan Serghiev din Kronștadt, fiind sub influența majoră a acestora. Ulterior, a mers la vetrele monahale de la Dobrușa, Noul-Neamț. În 1909 a fost tuns în monahism sub numele de Inochentie, iar în anul următor a fost hirotonisit ca ieromonah, slujind la Mănăstirea „Sfântul Teodosie" din Balta din răsăritul Nistrului [2]. La Balta a întemeiat o sectă, alterând cultul și morala, și mai puțin doctrina Bisericii. S-a evidențiat prin faptul că spre deosebire de ceilalți slujitori ai bisericii, care efectuau slujbele în limba rusă, el a început să citească rugăciunea de exorcizare numită „Molitfele Sfântului Vasile" în limba română [3]. La 30 decembrie 1917, în urma unei răni generate de un militar bolșevic, moare [4]. În pofida faptului că atât Biserica Ortodoxă din cadrul Imperiului Rus, cât și cea din perioada interbelică și postbelică a condamnat mișcarea inochentistă, aceasta așa și nu a putut fi înlăturată. Mai mult ca atât, inochentismul era depistat după cel de-al Doilea Război Mondial și în mediul monahal din Moldova sovietică [5]. Pe baza anchetei orale a fost utilizată tehnica interviului de grup semistructurat, fapt ce permite o extindere a metodei calitative prin interacţiunea actantului la dezbaterea deschisă asupra subiectului abordat [6].

Elisaveta Tomoianu, născută în Andrușul de Sus din raionul Cahul, în 1938, a făcut în tinerețe o alegere asumată, despre care a hotărât să-mi relateze într-un interviu [7]. La Balta a fost pentru prima dată prin 1972, deoarece în 1980, afirmă intervievata a început represiile asupra mișcării inochentiste. A mers acolo împreună cu soțul opt ani la rând, numindu-l „Ierusalimul Nou". „Inochentarii", formula utilizată de doamna Tomoianu, nu frecventau biserica. Grădina „Ierusalimului Nou" nu se afla în orașul Balta, ci în proximitatea localității, într-o depresiune. În mijlocul văii se afla un izvor, având pe margine țevi prin care curgea o apă cristalină. Când începeau rugăciunile, valea răsuna cu ecourile vocilor produse de credincioși. Era o atmosferă sacrală: pasca, colacii, cântare și slăvire. Din considerente religioase, soții Tomoianu au stat închiși la închisoare. Ea, doi ani, la Kotovsk. Nicu (soțul), 12 ani în Mordovia, locul „unde îi duceau pe politicanți". Motivul detenției l-a constituit faptul „că nu aveam pașaport, că nu lucrăm și cu propagandă a inochentismului". A stat în penitenciar un an, după care a fost eliberată, însă după două-trei luni a fost închisă iar pentru un an: „Un fel ca să dezbată din

mine [credința]". În penitenciar, povestea tuturor despre inochentism, cu toate că cel mai des era întrebată: „Și ce-ți dă inochentismul? Tomoianu, ce mai zice Inochentie a tău? De ce crezi în Inochentie?" La care, doamna Tomoianu răspundea prompt: „Vezi soarele, îmi dă lumină, vezi că plouă, îmi dă ploaie, iarba, pâinea".

Potrivit doamnei Tomoianu, părintele Inochentie este Duhul Sfânt în Sfânta Treime, ce s-a născut în Basarabia, din părinții Vasile și Xenia. Mama sa Xenia, când l-a născut pe părintele Inochentie, i-a tras o palmă de i-a tras ochiul deoarece l-a cunoscut că e Duhul Sfânt. De asemenea, când se duceau la Balta a aflat mai multe lucruri: „Posturile, sunt patru posturi pe an, crucea are patru cornuri, cine mănâncă un post, mănâncă un corn de la cruce. Ai mâncat două posturi, ai mai mâncat un corn, ai mâncat al treilea, ai mâncat al patrulea, ai mâncat crucea de tot, și nu mai ai cruce. Așa ne învățau oamenii ceea. Părintele Inochentie a lăsat cât a umblat, și în 17 s-a înălțat la cer".

În colhoz a activat până în anul 1980. Mi-a povestit că lucra cu hărnicie, de nu o întrecea nimeni, acum însă, o dor picioarele și mâinile. Noaptea suferă de insomnie și își aduce aminte de peripețiile vieții.

Așadar, inochentismul poate fi considerat o alternativă la viața spirituală din Basarabia țaristă, prin faptul că peste tot se vorbea doar rușește și oamenilor nu le era oferită învățătura din Biblie în limba română. În fiecare om trăiește setea după lucrurile sfinte și după o relație personală cu Dumnezeu, iar studiul de caz, relevat în comunicarea de față, consider că trebuie abordat anume din această perspectivă.

Referințe:

1. KAPALÓ, James A. *Inochentism and Orthodox Christianity Religious Dissent in the Russian and Romanian Borderlands*, Routledge, 2021, 296 p.
2. FILAT Vasile, Inochentismul și foamea spirituală a moldovenilor. În: *Moldova Creștină*, nr. 25 (213), 25 iunie 2021, p. 4.
3. Alexei și Vasile Zagaevschi, *Cosăuți*, Chișinău, 2005, pp. 436-437.
4. BACIU Gheorghe, *Biografii trucate și asasinate camuflate*, Chișinău: Combinatul Poligrafic, 2020, p. 196.
5. XENOFONTOV Ion Valer, *Complexul monahal Japca: istorie şi spiritualitate*. Ediția a II-a revăzută și adăugită, Chișinău: Lexon-Prim, 2020, 540 p. 138.
6. XENOFONTOV Ion, Istoria recentă şi istoria orală. Perspective de abordare. În: *Revista de Istorie a Moldovei*, 2008, nr. 2, pp. 108-113.
7. Interviu realizat de autoare cu Tomoianu Elisaveta, inochentistă din satul Andrușul de Sus, raionul Cahul, pe data de 05.11.2023.

Recomandat
***Ion Valer XENOFONTOV**, dr., conf. univ.*